

Foltos szkiffia

A foltos szkiffia a fogaspontyfélék (*Cyprinodontiformes*) rendjébe tartozik, azon belül pedig a *Goodeidae* (magashegyi fogaspontyok) családjába, a *Goodeinae* alcsaládba soroljuk. Tudományos elnevezése *Skiffia multipunctata* (Pellegrin, 1901), elsőként azonban a *Xenendum multipunctatum* latin nevet kapta.

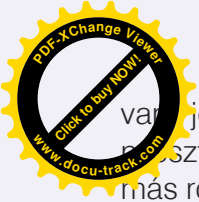
A faj egy szemrevaló fogaspontyféle, mely a mexikói Rio Lerma medencéből származik. Mexikó egy úgynevezett „Biodiverzitás-Hotspot-ország”, azaz egy olyan ország, ahol rendkívül magas a biológiai sokféleség. Ezen régiók rendkívül veszélyeztetett növény- és állatvilággal rendelkeznek, továbbá az ilyen területek a Föld 10%-át alkotják. A magas biodiverzitás miatt az innen ismert fajok száma igen jelentős. Mexikóban kb. annyi édes-

vízi halfaj őshonos, mint egész Európában (kicsit több, mint 500 faj), és mindebből 163 endemikus. A Mexikói-fennsík önmagában is kiemelkedő fajgazdagságú, különösen délebbi vidékein, mivel ezen a területen találkoznak a nearktikus és neotropikus biográfiai régiók, valamint a táj is változatos az erős vulkáni tevékenység és gyűrődések hatására. Jó példa erre, hogy Michoacán szövetségi állam nevében is a halgazdagság jelenik meg, hiszen lefordítva azt jelenti, hogy „az ország, melynek sok hala van”.

Jobbára az ember hibájából a halpopulációk rohamos sebességgel tűnnek el, a nagy városok, az iparosodás és a mezőgazdaság fejlődése mind hozzájárul ehhez. Az ipari szennyvíz természetes vizekbe kerülése, a növekvő vízigény további problé-

mákat vet fel, illetőleg a gazdaságilag fontos halak (pl. ponty, *Lepomis* sp.) halászata során a veszélyeztetett fajok állományai is sérülhetnek. Veszélyt jelent a biotópidegen fajok, változatok meghonosodása is, mint amilyen az aranyhal.

Ezek a problémák különösen jelentősek a magashegyi fogaspontyok esetén, hiszen a 40 ismert fajukból alig 2-3 olyat ismerünk, amelyek nincs közvetlen veszélyben. A foltos szkiffia természetvédelmi státuszát tekintve, különböző felmérések alapján veszélyeztetett faj, bár az IUCN Vörös Listája még nem mérte fel. A Goodeid Working Group által bevezetett TSR-pontok alapján 9,4-es értéket kapott, ami alapvetően nem számít rossznak. Ezt annak köszönheti a faj, hogy aránylag nagy mennyiségben

van jelen akváriumokban, természetők közt gyakran számít más rokon fajokhoz képest.

A természetben kifejlett korában a 8 cm-t is elérheti, akváriumban azonban körülbelül 6 cm-es marad.

A természet igazán változatos, ezért nehéz pontos meghatározást készíteni a *Skiffia* megjelenéséről. Néhány példánynak foltokban elhelyezkedő fekete pontok találhatóak a testén, miközben más fajokról ezek hiányoznak. Nagy eltéréseket fedezhetünk fel a példányok színében és méretében egyaránt. Néhány egyed pompás arany színt visel magán, mely főként a mellkas tájékán szembetűnő látvány. Sajnos ezek a színű halak néhány generáció után ismét eltűnnek az akváriumokból. Ugyanakkor a hím fekete példányoknak, amennyiben jobb kedvük van, kékre változhat a színük. A hímeknél az úszó narancssárga is lehet, melynek a széle kékes.

A legszembetűnőbb jegyük azonban a fekete folt, amely a testükön található; a faj neve a „multipunctata” utal erre az ismerető jegyre. Főként a hím példányoknál figyelhető ez meg, habár a nőtények is rendelkezhetnek hasonló foltokkal, de ők leginkább szürke alapszínűek. A nőtényeken jellegzetes terhességi foltot találunk. Olyan egyedek is előfordulnak, melyek egyáltalán nem viselnek magukon fekete színt. 2002-ben „LaLuz”-ban Kees de Jong talált olyan példányokat, melyeknek nem volt folt a testén. Azonban volt néhány olyan is közöttük, melyek megközelítőleg teljesen feketék voltak, csupán egy kis arany szín volt a hasi részükön. A fekete szín nincs jelen náluk születéstől kezdve, néha 6 hónapig is eltarthat, mire kialakul. A *S. francesae* és *S. lermae* rokon fajok, némiképp hasonlítanak egyes változataira.

Jalisco és Michoacán szövetségi államok közt terjedt el, a Lerma-Grande de Santiago bázisból származik. Kiseb tavak, patakok, csatornák lakója. A faj szívesen rejtőzködik a gazdagabb vegetációjú szakaszok vízjácint, békalencse és hínártelepei közt.

Ezen faj gondozása és tenyésztése viszonylag egyszerű, annak ellenére, hogy az a legjobb, ha a halakat egyfajosan,

számukra megfelelő akváriumban tartjuk, amelyben a víz hőmérséklete 20 °C körül mozog. Növényesítsünk sűrűn, biztosítsunk búvóhelyeket. A víz kémhatása semleges körüli legyen. Lágú vízben semmiképp se tartasuk, legyen legalább 8-15 nk a víz keménysége. Párban, háremben vagy nagyobb csapatban is tarthatjuk, békés viselkedésű faj. Legalább 60-70 litert biztosítsunk egy kisebb csapatnak. Nyáron

szabadtéri medencében is kitűnően tarthatóak.

Etessük őket lehetőleg fagyasztott és élő haleledelekkel, szeretik a csövjő férget, szűnyoglárvát, vízi bolhát. Az ivadékokat *Cyclop*sszal, kerekeshérgel, keltetett sórákkal etethetjük.

Elevenszülő halak, a nőstények kb. kéthavonta ellenek, és akkor is jó esetben kb. 15 ivadéknak adnak életet. Ritkán kisebb kánnibalizmus is felléphet, de a jól etetett, sűrű növényzetű medencében gondozott halak nem fogyasztják el az ivadékaikat.

Érdekes a nőstények párválasztási szokásait is megvizsgálni, hiszen fontos szerepet játszik a halak reprodukciójában. Kutatások bizonyítják, hogy a

nőstények azokat a hímeket választják, akik a legfeltűnőbb jelleggel rendelkeznek. A legerősebb színű, a legnagyobb testalkatú vagy a legszebb uszonnal rendelkező hímek kerülnek előnybe. Ők felelnek meg legjobban a környezeti feltételeknek és kiemelkednek a csoport többi hímje közül. A nőstényeknek ők az első választásuk, akikkel utódokat fognak a világra hozni.

Azt feltételezték, hogy a skiffiak közül a nőstények azokat a hímeket találják vonzónak, amelyek fekete folttal vagy narancssárga mintával rendelkeznek. De a kísérleti eredmények rámutattak arra, hogy nem ezek a mérvadóak. A nőstények azokat választották, akik kevesebb fekete folttal rendelkeztek. Tehát az a

feltételezés, hogy a fekete folt előnyt jelentenek a nőstények számára, de ez nem alkalmazható. Ennek egyik oka lehet, hogy a fekete folttal rendelkező hím egyedek agresszívebbek, és ezért nem őket választják a nőstények.

Nehéz megmagyarázni, hogy miért található meg még mindig a foltos skiffiaknál a fekete és narancssárga testi jellegzetesség annak ellenére, hogy a nőstények nem választják ezeket a hímeket partnernek, esetleg további kutatások más okokat is napvilágra hozhatnak. Amikor a víz az esős évszakban a nagy mennyiségű csapadék miatt elhomályosodott, a fekete-narancssárga hím egyedek talán jobban észrevehetőek voltak és ez előnyt jelentett nekik a szaporodásra, de különböző genetikai hatások jelenléte, mutációk is befolyásoló tényezőként jelentkezhetnek.

Az akváriumban lévő populációk között vannak olyanok, ahol évekkel később is jelen volt a fekete mintázat, illetve az összes Lago de Camecuáro-i populáció akváriumi leszármazottjainak generációiban is még jelen van a fekete mintázat.

E kedves kis békés hal mindenkinék ajánlható, aki egy kis színfoltot szeretne vinni akváriumába.

Szöveg: Biró Noémi,
Csanádi Dalma,

Nagy Alexandra, Zöld Zsófia
Fotó: Akvárium Magazin

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Kees de Jong: Skiffia multipunctata, ein attraktiver Goodeide aus dem Rio-Lerma-Becken (Das Lebendgebärenden-Magazin 2012/1.)

Kees de Jong: Weibchen von Skiffia multipunctata treffen eine überraschende Wahl (Das Lebendgebärenden-Magazin 2013/1.)

Michael Köck: Was leisten Erhaltungs- zuchtprojekte? (DATZ 2012. április) <http://www.goodeidworkinggroup.com/skiffia-multipunctata>

